

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده فنی و مهندسی

گروه مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته مهندسی نرم افزار کامپیوتر

ارائه یک رویکرد جدید در تولید قوانین انجمنی بر اساس درخت الگوهای مکرر و روش خوشه بندی

وحید دهقان

استاد راهنما:

دکتر شهرام خدیوی

استاد مشاور:

دکتر احمد فراهی

اسفند/۹۰

دانشگاه پیام نور

بسمه تعالی

تصویب پایان نامه

پایان نامه تحت عنوان: ارائه رویکردی جدید در تولید قوانین انجمنی بر اساس درخت الگوهای مکرر و روش خوشه بندی که توسط وحید دهقان در مرکز تهران تهیه و به هیئت داوران ارائه گردیده است مورد تأیید می باشد.

تاریخ دفاع: نمره: درجه ارزشیابی: اعضای هیئت داوران:

<u>امضاء</u>	<u>مرتبه علمی</u>	<u>نام و نام خانوادگی هیئت داوران</u>
	استاد راهنما	۱-
	استاد مشاور	۲-
	استاد داور	۳-
	نماینده تحصیلات تکمیلی	۴-

تقدیم

این تحقیق را به رسم ادب به استاد بزرگ ادبیات آذربایجان، استاد شهریار، که منظومه حیدر بابایش همراه لحظه های شیرینی از زندگی ام بوده است تقدیم می کنم. روحش شاد و یادش گرامی.

سپاس گذاری

وظیفه خود می دانم سپاسگزار تمام آنهایی باشم که در این دوره ارزشمند بودنشان و امیدشان راه گشای من بود. پدر و مادر عزیزم و نیز اساتید عزیز و گران قدر دانشکده مهندسی کامپیوتر دانشگاه امیر کبیر، به خصوص جناب آقای دکتر شهرام خدیوی، همچنین جناب آقای دکتر فراهی، که با تلاش های بی شائبه خود نه تنها در انجام این پایان نامه مرا یاری نمودند و به هنگام نیاز برای حل مشکلات اینجانب از هیچ کمکی دریغ نوزیدند. برای ایشان آرزوی سلامتی، موفقیت و سر بلندی را دارم. کلیه همکاران و دوستان عزیزم در سازمان فن آوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران، واحد اطلاعات مکانی و نرم افزار، و نیز همکاران زحمت کش شرکت کنترل ترافیک شهرداری تهران به خصوص سرکار خانم مهندس نوشین سرور و خانم مهندس پریسا میر حسینی نیری و خانم مهندس مهدیه زنگی آبادی به جهت همکاری در اختیار داده های مورد نیاز تشکر و قدردانی می کنم.

چکیده

یافتن روابط معنی دار در اطلاعات خرید از موضوعات سابقه دار در داده کاوی است، که راه حل آن تحلیل و کاوش قوانین وابستگی^۱ است، در این تحقیق قصد داریم که رویکردی مناسب برای یافتن تکه مسیر هائی^۲ که ارتباط تنگاتنگی به لحاظ عبور و مرور بر هم دارند را در قالب قوانین وابستگی^۳ بررسی کنیم. تشخیص مسیرهائی که ترافیک آن‌ها بسیار به یکدیگر مرتبط و تاثیرگذار است، منجر به ایجاد ترافیک روان و هدایت ترافیکی خواهد شد، این مسئله در گذشته معروف به دانش محدوده شهری بوده است. رویکرد ارائه شده توسعه ای است از روش CBAR^۴، که بجای تقسیم پایگاه داده از روش خوشه بندی استفاده شده و الگوریتم الگوهای مکرر وظیفه تولید قوانین را بر عهده دارد. با توجه به نوع داده های موجود و نیاز به بررسی تأثیر مسیرهها بر هم، استفاده از روش های معمول خوشه بندی میسر نیست، و لذا سازمانی به شکل یک گراف مورد نیاز است، پس از ساخت گراف ارتباطی تکه مسیرهها، به دنبال روشهائی هستیم، که خوشه های واقعی گراف را در کمترین زمان و بهینه ترین تعداد مشخص کنند. با انجام تحقیقات در حوزه خوشه بندی گراف، الگوریتم های InfoMap^۵، Blondel^۶ را برای خوشه بندی انتخاب می کنیم. گراف را با این دو روش خوشه بندی کرده و سپس قوانین وابستگی را از هر کدام از خوشه های بدست آمده استخراج می کنیم، برای تأثیر بر تشخیص بهینه خوشه ها علاوه بر معیاری که هر الگوریتم منتخب دارد، با توجه به تراکنش های واقعی، اقدام به وزن گذاری ارتباطات تکه مسیرهها خواهیم نمود. در این روش مبتنی بر شبکه، علاوه بر اینکه نیاز به کاوش لیست های حجیم را کاهش داده و موجب تولید قوانین جذاب با سرعت بالا می شویم، بلکه مشکل روش های خوشه بندی که همانا تعیین پارامتر تعداد خوشه ها نیز هست را مرتفع می کنیم. با استفاده از شاخصه، پشتیبان^۷ و معیار قابلیت درک^۸، روش مفید خوشه بندی که هزینه زمان و حافظه کمتری در مقایسه با روشهای دیگر دارد و قوانین مناسبی را استخراج می کند، معرفی می شود.

کلمات کلیدی:

قوانین وابستگی، خوشه بندی گراف، داده کاوی، داده های، ترافیک شهری، تشخیص کمونها

^۱ Association rule mining

Road Segment

Association Rules^۳

^۴ Cluster Based Association Rule

^۵ الگوریتم اینفومپ، که بر اساس معیار قدم زدن تصادفی اقدام به خوشه بندی گراف می کند

^۶ الگوریتم بلاندل، که بر اساس معیار حداکثر ماژولاریتی اقدام به خوشه بندی گراف می کند

^۷ Confidence

^۸ Comprehensibility

فهرست مطالب

فصل ۱: کلیات تحقیق.....	ر
۱-۱- مقدمه.....	۱
۲-۱- بیان مسئله تحقیق.....	۲
۳-۱- معرفی موضوع تحقیق.....	۴
۴-۱- سابقه و ضرورت انجام تحقیق.....	۵
۵-۱- اهداف تحقیق.....	۷
۶-۱- فرضیه های تحقیق.....	۷
۷-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۹
۸-۱- جنبه های نوع آوری تحقیق.....	۹
۹-۱- روش انجام تحقیق و ابزار گردآوری اطلاعات.....	۱۰
۱۰-۱- کاربردهای تحقیق.....	۱۱
۱۱-۱- ساختار پژوهش.....	۱۲
فصل ۲: بررسی ادبیات نظری تحقیق.....	۱۳
۱-۲- مقدمه.....	۱۴
۲-۲- مفهوم داده کاوی.....	۱۴
۳-۲- قوانین وابستگی.....	۱۶
۲-۳-۲- مروری بر الگوریتم های تولید قوانین وابستگی.....	۱۷
۳-۳-۲- مروری بر الگوریتم <i>Apriori</i>	۲۱
۴-۳-۲- مروری بر الگوریتم درخت الگوهای مکرر <i>Fp-Growth</i>	۲۳
۴-۲- مروری بر خوشه بندی.....	۲۶
۲-۴-۲- مروری بر خوشه بندی گراف.....	۲۸
۳-۴-۲- تئوری گراف.....	۳۱

۳۱	۲-۴-۴- مروری بر الگوریتم‌های خوشه بندی گراف
۳۹	۲-۵- نتیجه‌گیری
۴۰	فصل ۳: روش تحقیق
۴۱	۳-۱- مقدمه
۴۱	۳-۲- معماری <i>CRISP-DM</i>
۴۷	۳-۳- روش ساخت گراف شهر تهران
۴۹	۳-۴- وزن گذاری گراف شهر برای تأثیر در صحت تشخیص خوشه‌ها
۵۱	۳-۵- استخراج توالی رویداد های ترافیکی
۵۳	۳-۶- ویژگی و ساختار گراف شهر تهران
۵۴	۳-۷- اعمال روش‌های خوشه بندی برای تولید قوانین وابستگی
۵۶	۳-۸- معیار های تشخیص قوانین جذاب
۶۰	فصل ۴: ارزیابی نتایج
۶۱	۴-۱- مقدمه
۶۱	۴-۲- ارزیابی روش پیشنهادی
۶۴	۴-۳- مقایسه قوانین تولید شده
۷۰	فصل ۵: نتیجه گیری و پیشنهادها
۷۱	۵-۱- مقدمه
۷۱	۵-۲- نتیجه گیری
۷۳	۵-۳- برخی پیشنهاد های کاربردی و راهکارها
۷۴	۵-۴- مقایسه چارچوب ارائه شده با کارهای صورت گرفته در گذشته
۷۵	۵-۵- مشکلات تحقیق
۷۶	فهرست منابع
۷۸	پیوست الف
۸۵	پیوست ب
۹۲	<i>Abstract</i>

فهرست جداول

- جدول (۱-۲) مروری بر توسعه روش‌های تولید قوانین وابستگی ۱۹
- جدول (۲-۲) مجموعه عناصر ۲۴
- جدول (۳-۲) جدول تعداد عناصر ۲۴
- جدول (۴-۲) جداول شرطی ۲۵
- جدول (۵-۲) لیستی از الگوریتم‌هایی که توسط لانچینی و فورجینتو در سال ۲۰۰۷ مورد تحلیل و مقایسه قرار گرفته است، ستون مرتبه زمانی نشان دهنده پیچیدگی زمانی الگوریتم است ۳۴
- جدول (۶-۲) لیستی از الگوریتم‌هایی که توسط لانچینی و فورجینتو در سال ۲۰۰۹ مورد تحلیل و مقایسه قرار گرفته است، ستون مرتبه زمانی نشان دهنده پیچیدگی زمانی الگوریتم است ۳۵
- جدول (۱-۳) نمونه رکوردهای ثبت شده توسط دوربین برای دو گره ۵۰
- جدول (۲-۳) نمونه رکوردهای ثبت شده توسط دوربین‌های موجود ۵۲
- جدول (۳-۳) نمونه ای از قوانین تولید شده ۵۶
- جدول (۴-۳) شاخص‌های انتخاب قوانین جذاب ۵۸
- جدول (۵-۳) شاخص‌های انتخاب قوانین جذاب ۵۹
- جدول (۱-۴) نتایج تولید قوانین وابستگی با الگوریتم درخت الگوهای مکرر ۶۶
- جدول (۲-۴) محاسبه معیار جذابیت *lift confidence* ۶۶

فهرست شکل‌ها

- شکل (۱-۱) نرم افزار مشاهده آنی وضعیت مسیرهای ارتباطی شهر تهران به آدرس ۱۰
- شکل (۱-۲) نمونه لیست مجموعه عناصر جهت کاوش ۲۲
- شکل (۲-۲) مراحل اجرای الگوریتم *Apriori* ۲۲
- شکل (۳-۲) درخت فشرده شامل اطلاعات الگوهای مکرر ۲۴
- شکل (۴-۲) یک نمونه ساده از خوشه بندی داده های دو بعدی ۲۷
- شکل (۵-۲) یک گراف ساده ۲۹
- شکل (۶-۲) گرافی که خوشه های آن مشخص شده ۳۰
- شکل (۷-۲) گراف خوشه بندی شده ۳۰
- شکل (۸-۲) دو گراف با ۸۴ گره و ۳۵۸ یال ، سمت چپ گراف تصادفی و گراف سمت راست که خوشه های آن مشخص شده است ۳۰
- شکل (۹-۲) گراف محک با ۵۰۰ گره که خوشه های آن مشخص شده است ۳۱
- شکل (۱۰-۲) نمودار تشخیص خوشه چهار الگوریتم، *MCL, Infomod, Infomap, Blondel* بر روی گراف‌های غیر وزن دار غیر جهت دار ۳۶
- شکل (۱۱-۲) نمودار تشخیص خوشه چهار الگوریتم، *Cfinder, Clauset, Radichi, Sim Ann* بر روی گراف‌های غیر وزن دار غیر جهت دار ۳۶
- شکل (۱۲-۲) نمودار تشخیص خوشه چهار الگوریتم، *GN, DM, EM, RN* بر روی گراف‌های غیر وزن دار غیر جهت دار ۳۷
- شکل (۱۳-۲) نمودار تشخیص خوشه الگوریتم‌های، *Infomap, Blondel, LFR* بدون وزن و بدون جهت. اندازه کمون های *LFR* بین ۲۰ تا ۱۰۰۰ گره است ۳۷
- شکل (۱-۳) چرخه معماری *CRISP-DM* ۴۲
- شکل (۲-۳) نقطه های جغرافیائی منطقه میدان ولیعصر تهران ۴۸
- شکل (۳-۳) نمایش مسیرهای ارتباطی شهر تهران به وسیله نرم افزار *ArcGis* ۴۸
- شکل (۴-۳) گراف شهر تهران که به روش مکان‌یابی جغرافیائی با ابزار *Gephi* شکل گرفته است ۴۹
- شکل (۵-۳) گره های نمونه از گراف ۵۰

- شکل (۳-۶) گراف وزن گذاری شده شهر تهران ۵۰
- شکل (۳-۷) دوربین‌های موجود در سطح شهر تهران که وضعیت مسیرها(گره) را در طول روز ثبت می‌کنند..... ۵۱
- شکل (۳-۸) یکی از میادین شهر تهران بنام میدان ولیعصر ۵۳
- شکل (۳-۹) میدان ولیعصر که به صورت یک گراف مشخص شده است..... ۵۴
- شکل (۳-۱۰) نتیجه اجرای الگوریتم بلاندل بر روی گراف وزن دار شهر تهران..... ۵۵
- شکل (۳-۱۱) نتیجه اجرای الگوریتم اینفومپ بر روی گراف وزن دار شهر تهران ۵۵
- شکل (۳-۱۲) شبه کد اجرای الگوریتم تولید قوانین انجمنی با استفاده از هسته ابزار متن باز *Weka* ۵۶
- شکل (۴-۱) نمایش جغرافیائی یک خوشه در سرویس مکان‌یابی گوگل ۶۳
- شکل (۴-۲) مقایسه تعداد مجموعه عناصر تولید شده در هر روش خوشه بندی ۶۷
- شکل (۴-۳) مقایسه معیار قابلیت درک قوانین تولید شده در دو الگوریتم استفاده شده ۶۸
- شکل (۴-۴) در شکل مسیر B, A در ۱۰۰ موارد ثبت شده ترافیک یکسانی دارند..... ۶۹

فصل ١: كليات تحقيق

مشکل ترافیک شهری در حال حاضر یکی از دغدغه های مهم بسیاری از دولت‌ها در کلان‌شهرهایشان می‌باشد که این مهم حتی با توسعه زیرساخت‌های شهری از جمله توسعه بزرگراه‌ها و تونل‌ها به قوت خود باقی است، به نظر می‌رسد آنچه باعث به وجود آمدن ترافیک‌های سنگین می‌شود عدم توجه به مقوله هدایت ترافیکی و نداشتن طرح تخلیه مسیرهای مسدود در مواقع بحرانی است و این به دلیل عدم سنجش رفتار ترافیکی مسیرهای ارتباطی و پیش بینی بحران در حوزه ترافیک شهری است، یافتن مسیرهای موثر در شبکه معابر یکی از مسائل مهم و مزیتی برای طراحان شهری، ایستگاه‌های پلیس، و بسیاری از سازمان‌های درگیر در ترافیک شهری محسوب می‌شود. تشخیص مسیرهایی که ترافیک آن‌ها بسیار به یکدیگر مرتبط و تاثیرگذار است، منجر به ایجاد ترافیک روان و هدایت ترافیکی خواهد شد، این مسئله در گذشته معروف به دانش محدود شهری بوده است [Xiaoli et al, 2007]. یکی از روش‌های مفید در حل این مشکل استفاده از روش‌های داده کاوی خصوصاً مسئله کشف قوانین وابستگی است. مسئله کشف قوانین وابستگی در پایگاه داده های حجیم از جمله مطالعات چند دهه گذشته بوده و روش‌ها، و الگوریتم‌های متنوعی بدین منظور توسعه داده شده‌اند، هدف ما در این تحقیق بدست آوردن این قوانین در داده های ترافیکی شهر تهران، با در نظر گرفتن بهینگی و غلبه بر پیچیدگی مسئله است، با توجه به حجم بالا و نوع رکوردهای تراکنشی موجود در این پایگاه داده، الگوریتم‌های موجود به طور مستقیم قادر به کشف این قوانین نیستند، لذا با تمرکز بر روی این کاربرد در این تحقیق قصد داریم رویکردی را جهت استخراج این قوانین با چیرگی بر مشکل I/O و تولید قوانین جذاب ارائه کنیم. برای این منظور سعی می‌کنیم از روش خوشه بندی داده‌ها استفاده نمائیم، در اکثر روش‌های خوشه بندی به دنبال معیارهای شباهتی هستیم که بتوانیم با توجه به آن معیار اشیاء را به گروه‌های همگنی تقسیم کنیم، الگوریتم‌های مختلفی برای این منظور توسعه داده شده‌اند که همگی آن‌ها نیاز به پارامترهایی دارند که از طرف کاربر وارد

می‌شود، تشخیص این مقادیر نیاز به دانش خاص در مورد حوزه کاربرد مورد نظر دارد و معمولاً تغییر این مقادیر نتایج متفاوتی را به وجود می‌آورد از طرفی تغییر این پارامترها در پایگاه داده های بزرگ، متضمن تحمل هزینه بالائی است. از جمله معیارهای شباهت می‌توان به معیار مینکوفسکی، چیشوف، منهن و فاصله اقلیدسی اشاره کرد، با این حال در پایگاه داده مورد مطالعه این تحقیق، یعنی ثبت وقایع ترافیکی دو متغیر تکه مسیر و وضعیت ترافیکی وجود دارد که متغیر دوم سه حالت سنگین، بسیار سنگین و مسدود را شامل می‌شود، آنچه که در اینجا به عنوان معیار شباهت برای خوشه بندی مطرح می‌شود، ارتباط تکه مسیرهاست و نه مشابهت متغیرها، برای یافتن این ارتباط نیاز به تشکیل گراف تکه مسیرها وجود دارد، که با ساخت آن و تشخیص دسته گره هائی که چگالی ارتباط داخلی آنها بیشتر است نسبت به سایر دسته‌ها اقدام به شناسائی این دسته گره‌ها خواهیم کرد، سپس با روشی که در ادامه توضیح خواهیم داد اقدام به استخراج رکورد از این دسته گره‌ها به فرم مورد نیاز برای کاوش قوانین وابستگی خواهیم کرد.

۲-۱- بیان مسئله تحقیق

تولید قوانین انجمنی یکی از پرکاربردترین و جذاب‌ترین روش‌های داده کاوی است که در سال‌های اخیر توجه زیادی را به خود جلب کرده است، و گستره ای از کاربردها را در بر گرفته است. هدف از تولید قوانین وابستگی، کشف روابط وابستگی و معنی دار در یک مجموعه داده است.

کاوش قوانین وابستگی شامل دو زیر مسئله مهم است:

♦ یافتن مجموعه های مکرری که تکرار آنها بیش از حد آستانه ای بنام پشتیبان در مجموعه داده ظاهر می‌شوند.

♦ تولید قوانین وابستگی با استفاده از این مجموعه داده های مکرر است.

اولین زیر مسئله نقش مهمی در کاوش قوانین بازی می‌کند. الگوریتم‌های کاوش قوانین وابستگی بعد از اینکه شخصی بنام آگراوال کراش برای اولین بار مسئله استخراج قوانین وابستگی از پایگاه داده

های تراکنشی را ارائه داد، توسعه یافتند [Agrawal et al,1997]. رویکرد این الگوریتم‌ها به دو بخش تقسیم می‌شوند:

♦ رویکرد تولید و بررسی کاندیدها^۹

♦ رویکرد رشد الگوها^{۱۰}.

بخش اول شامل الگوریتم‌هایی همانند Apriori است، و بسیاری از مطالعاتی که بعداً روی این الگوریتم انجام شده است. به دلیل رجوع بیش از حد الگوریتم Apriori به پایگاه داده، در مواجهه با الگوهای مکرر^{۱۱} و الگوهای بلند^{۱۲} با مشکل سربار I/O مواجه است [Savaser et al,1995][Park et al,1995].

بخش دوم روش‌های رشد الگو هستند مانند FP_GROWTH. روش رشد الگو با استفاده از یک درخت، بجای تولید مجموعه کاندیدها، پایگاه داده را در یک درخت ذخیره می‌کند. و این درخت یعنی Fp-Tree را به صورت بازگشتی با استفاده از ساخت درخت‌های شرطی که به همان اندازه از اهمیت در تعداد همانند الگوهای مکرر هستند کاوش می‌کند. در مقایسه با رویکرد اول، رویکرد دوم بسیار کارا تر است اما نیاز به حافظه بیشتری برای نگهداری ساختار داده‌های میانی دارد. ساخت این حجم از درخت‌های شرطی در این رویکرد موجب می‌شود که این الگوریتم در پایگاه داده‌های بزرگ با حجم بیشتر از چند میلیون انعطاف پذیر نباشد.

در هر دو رویکرد قبلی مشکلی بنام تولید قوانین بسیار و غیر جذاب را داریم، برای غلبه بر این مشکل در دو رویکرد ذکر شده و نیز مشکل مصرف حافظه و I/O قصد داریم از یک رویکرد جدیدی که تلفیقی است از روش‌های خوشه بندی و روش تولید قوانین وابستگی مبتنی بر درخت الگوهای مکرر استفاده کنیم. یکی از رویکرد‌های مواجهه با پایگاه داده‌های بزرگ خوشه بندی است. روش‌های خوشه بندی موجود نیاز به ورود پارامترهایی از طرف کاربر دارند که تعداد خوشه‌ها را مشخص می‌کند. با تغییر این پارامترها معمولاً خوشه‌های متفاوتی به وجود می‌آید که در غالب

^۹ Candidate generate and test
Pattern growth
^{۱۱} Frequent pattern
^{۱۲} Long pattern

اوقات نیز ساختار خوشه ذاتی را نمایان نمی سازند [Han et al,2006].

در اینجا سؤالاتی مطرح می شود که پایه این تحقیق است :

- ◆ رویکرد جدید در غلبه بر مشکل I/O چه رفتاری دارد؟
- ◆ رویکرد جدید در غلبه بر مشکل کمبود حافظه چه رفتاری دارد؟
- ◆ چطور می توانیم قوانین کمتر و قابل اتکائی تولید کنیم؟
- ◆ خوشه هائی که در روش خوشه بندی به وجود می آیند مسلماً شباهت زیادی بهم دارند ،این خوشه ها اگر مورد اعمال روش کاوش قوانین وابستگی قرار بگیرند چه خروجی هائی خواهند داشت؟
- ◆ آیا می توان با این تقسیم بندی سرعت عملیات را افزایش داد؟
- ◆ نویزها یا رکوردهای غیر مهم چگونه از بین می روند؟
- ◆ آیا ساخت درخت از روی داده های شبیه به هم یعنی خوشه هائی که تشخیص داده می شوند سریع تر است یا خیر؟
- ◆ آیا تلفیق روش خوشه بندی و تولید قوانین وابستگی برای تمام انواع داده ها عملی است؟
- ◆ تولید قوانین وابستگی با ویژگی های خصیصه های مجموعه داده های ترافیکی شهر تهران با روش جدید چگونه خواهد بود؟

۱-۳- معرفی موضوع تحقیق

ارائه رویکردی جدید در تولید قوانین وابستگی بر اساس درخت الگوهای مکرر و روش خوشه بندی، مورد مطالعه پایگاه داده ثبت وقایع ترافیکی شهر تهران است.

۱-۴- سابقه و ضرورت انجام تحقیق

اولین گام برای کشف قوانین وابستگی چهارچوب و بستر پشتیبانی-اطمینان است که توسط آگراوال و همکارانش ارائه شده است [Agrawal et al,1997]. پرهزینه‌ترین قسمت به لحاظ زمان در الگوریتم کاوش قوانین وابستگی کشف مجموعه نمونه‌های بزرگ است. هاواسر و همکارانش الگوریتم تقسیم‌کننده ای را برای بهبود هرچه بهتر کارایی ارائه دادند که به طور کارآمدی تعداد رجوع به دیتابیس را کاهش می‌داد، با این حال زمان زیادی که برای تولید مجموعه نمونه‌ها صرف می‌کرد قابل توجه بود [Savaser et al,1995]. پورک و همکارانش یک الگوریتم مفید بنام $DHP^{۱۳}$ ، برای تولید مجموعه کاندید ابتدایی ارائه کردند، این روش به طور کارآمدی تعداد مجموعه‌های دو تایی کاندید را کنترل می‌کند و اندازه پایگاه داده را کاهش می‌دهد [Pork et al,1995]. چی یونگ و همکارانش یک الگوریتم توزیع شده بنام $FDA^{۱۴}$ را ارائه دادند که قوانین وابستگی را به صورت کارآمدی در یک محیط توزیع شده کشف می‌کند [Cheung et al,1996]. یکی از الگوریتم‌هایی که در این زمینه ارائه شده روش $CBAR$ است که قوانین وابستگی را مبتنی بر خوشه‌هایی که تعریف می‌کند کاوش می‌کند.

روش $CBAR$ خوشه‌هایی را به فرم جدول با اسکن پایگاه داده و سپس خوشه بندی کردن رکوردهای تراکنش به k تا جدول به وجود می‌آورد که طول هر جدول k تاست و مجموعه داده‌های بزرگ بر اساس تطابق با این جداول تولید می‌شوند، این کار نه تنها تمهیدی است برای هرس کردن و کاهش تعداد داده‌ها، زمان مورد نیاز برای انجام خواندن داده ۱۵ نیز کاهش می‌یابد، همچنین به صحت نتایج تولید شده هم اتکای زیادی می‌توان کرد [Yuh-Jiuan et al,2005].

یافتن الگوهای دسترسی کاربران به وب سایت‌ها از طریق لاگها کاربردی است از داده کاوی که

^{۱۳} در هم سازی و هرس کردن مستقیم
^{۱۴} Fast Distributed Algorithm
^{۱۵} Data scan

تکنیک آن را وب کاوی^{۱۶} می گوئیم، از جمله روشهایی که بر روی این نوع از داده‌ها انجام می‌شود، خوشه بندی این داده‌ها برای کشف گروههایی است که علائق مشترکی در بازدید از وب سایت‌ها دارند [Santhisree,2010]. این خوشه بندی با روش DBSCAN و تعریف مجموعه های شباهت از جمله کارهایی است که در حوزه خوشه بندی انجام شده است. استفاده از خوشه بندی تراکنش‌ها به عنوان یک مکانیزم پیش پردازش داده برای تولید قوانین وابستگی نادر، در توسط [Yun Sing Koh et al,2008] انجام شد، از این رویکرد برای خوشه بندی تراکنش‌ها قبل از کاوش قوانین وابستگی استفاده شده است و نشان داده شده که پیش پردازش مجموعه داده به وسیله خوشه بندی باعث می‌شود که هر خوشه وابستگی‌های موجود در خود را بدون دخالت از سایر گروههایی که الگوهای متفاوتی در رابطه دارند را ارائه کند. نتایج نشان داده که قوانین نادر تولید شده در هر خوشه گویا تر از قوانینی است که در کاوش مستقیم بدست آمده است. بنیاد و پایه خوشه بندی تراکنش‌ها به کاوش قوانین وابستگی بر می‌گردد که در مرحله بعد روی پارتیشن‌هایی که ضرورتاً جدا از دیگر پارتیشن‌ها هستند انجام خواهد شد، بعضی از الگوریتم‌های موجود به نوعی به آگاهی از دامنه مسئله تاکید دارند. بنابراین دامنه کاربرد آن‌ها به کاربرد های خاصی محدود می‌شود.

یکی دیگر از روشهایی که برای کاوش قوانین وابستگی، خوشه بندی را مرحله پیش پردازش مجموعه داده قرار داده، یافتن ارتباط بین خصیصه های دودویی^{۱۷} در یک مجموعه داده بزرگ است. این مجموعه داده مربوط به اطلاعات بیش از ۸۰۰۰۰ وسیله نقلیه است که هر وسیله نقلیه بیش از ۳۰۰۰ ویژگی یا خصیصه دارد. برای کاوش قوانین وابستگی در چنین مجموعه داده ای نیاز به تعریف آستانه ای بنام کمترین پشتیبانی است که با در نظر گرفتن عددی کوچک برای این متغیر تعداد قوانین تولید شده سریعاً و به مقدار زیادی رشد می‌کنند، و برعکس، برای غلبه بر این مشکل ابتدا با روش خوشه بندی، خصیصه‌ها به گروه‌های همگن تقسیم، و سپس بر روی هر کدام از این گروه‌ها عملیات کاوش قوانین انجام شده است، این کار باعث کاهش شدید تولید قوانین اضافی شده است. در این

^{۱۶} Web mining
^{۱۷} Binary attribute

مجموعه داده که همانند یک ماتریس بزرگ و خلوت است برای خوشه بندی از روش خوشه بندی متغیرها استفاده شده است، برای خوشه بندی نیز از معیار های شباهت استفاده شده است که عامل کاربرد مورد نظر و متغیرها از عوامل تأثیرگذار برای انتخاب روش خوشه بندی است. در کلیه این روش ها تشخیص تعداد واقعی خوشه ها کاری دشوار است و آزمایشات متنوعی برای تعیین این پارامتر انجام می شود.

۱-۵- اهداف تحقیق

اهداف اصلی: ارائه رویکردی برای تشخیص صحیح خوشه ها بدون نیاز به پارامتر ورودی از طرف کاربر، و نیز تولید قوانین وابستگی در پایگاه داده های بزرگ به کمک خوشه بندی و الگوریتم های مناسب.

اهداف فرعی: تشخیص گلوگاه های ایجاد ترافیک شهری، جهت کمک به هدایت ترافیکی شهر تهران. و نیز ارائه چهارچوبی جهت کمک به حل معضلات ترافیکی با مطالعه رفتار حمل و نقل درون شهری. در مطالعه این رفتار از داده کاوی استفاده می شود.

۱-۶- فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی تحقیق:

هنگامی که پایگاه داده ها بزرگ هستند، بعضی اوقات اجرای الگوریتم های استخراج قوانین وابستگی غیر واقعی به نظر می رسد، غایت این مسئله تقسیم کردن آن به مجموعه ای از Projected DataBase^{۱۸} هاست و سپس اجرای الگوریتم ها در هر یک از آنها، آنچه که در این تحقیق مد نظر است بجای استفاده از این تقسیمات، استفاده از خوشه هاست. وقتی خوشه ای به طور ذاتی متمایز از خوشه

^{۱۸} پایگاه داده های افزاز شده

دیگری است پس مجموعه های مکرر آن خوشه در خوشه های دیگر روی نخواهد داد لذا عمل اسکن روی خوشه های دیگر به نوعی اتلاف زمان و حافظه است. یکی از مشکلات موجود در روش خوشه بندی تعیین تعداد خوشه هاست. استفاده از الگوریتم خوشه بندی به طور مثال خوشه بندی مبتنی بر چگالی^{۱۹}optics ساختار ذاتی خوشه های موجود در یک پایگاه داده را به ما می دهد و ما می توانیم قوانین وابستگی را از روی خوشه هائی که خود انتخاب می کنیم کاوش کنیم، با این حال در مسئله مورد نظر ما ، خوشه بندی بر اساس معیار شباهت انجام پذیر نیست، چرا که نوع داده ها بگونه ای است که می بایست ارتباط آن ها سنجیده شود و نه شباهت. بدین منظور می بایست ارتباط مسیرها به صورت یک گراف مشخص شود و سپس مسیرهائی که بیشترین ارتباط عبور و مروری را با هم دارند در یک خوشه واقع می شوند. رکوردهای موجود در یک پایگاه داده بزرگ (بیش از یک میلیون رکورد) دارای شباهت ها و تفاوت های زیادی در درون خود هستند، لذا کاوش قوانین همبسته و وابسته از رکوردهای شبیه به هم سرعت بالائی در تولید قوانین دارند.

از الگوریتم های خوشه بندی گراف InfoMap و Blondel استفاده خواهد شد.

از الگوریتم FP-Growth برای کاوش خوشه های بدست آمده برای تولید قوانین استفاده می کنیم.

با توجه به نتایج متفاوت الگوریتم های منتخب، با بررسی اطلاعات حاصله در قالب قوانین، روش مناسب برای این کاربرد معرفی خواهد شد.

در بررسی اطلاعات حاصله از معیارهای تشخیص قوانین بهینه استفاده خواهد شد.

فرضیه فرعی تحقیق:

چرخه معماری CRISP شامل، تعاملات، فهم داده، آماده سازی داده، مدل سازی، ارزیابی، و گسترش.

پیش فرض این پژوهش استفاده از پایگاه داده اطلاعات ترافیکی شهر تهران است.

تعداد متغیر های بانک داده اطلاعات ترافیکی شهر تهران ۳ متغیر است.

پیش فرض این مجموعه داده حدود ۱۰۰۰۰۰۰ رکورد دارد. که از سال های ۸۴ تا ۸۹ جمع آوری شده است.

^{۱۹} Ordering points to indentify the clustering structure